

Sygn. akt IX Ca 1046/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Beata Grzybek SO Agnieszka Żegarska
Protokolant:	prac. sądowy Dorota Ostaszewska

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2021 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. L.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 3 stycznia 2020 r., sygn. akt I C 4597/18,

I. zmienia zaskarżony wyrok nadając mu następujące brzmienie:

„I. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.888,57 (dziesięć tysięcy osiemset osiemdziesiąt osiem 57/100) zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 października 2018 r. do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałej części,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 936 (dziewięćset trzydzieści sześć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

IV. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Olsztynie tytułem brakujących wydatków od powoda kwotę 251,90 (dwieście pięćdziesiąt jeden 90/100) zł, zaś od pozwanego kwotę 320,61 (trzysta dwadzieścia 61/100) zł.”,

II. oddala apelację w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 289,39 (dwieście osiemdziesiąt dziewięć 39/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą,

IV. nakazuje zwrócić pozwanemu kwotę 566,79 (pięćset sześćdziesiąt sześć 79/100) zł pozostałej zaliczki na wynagrodzenie biegłego.

Beata Grzybek Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 1046/20

UZASADNIENIE

Powód S. L. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwoty 19.544,95 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 października 2018r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie podał, iż łączyła go z pozwanym umowa ubezpieczenia autocasco, potwierdzona polisą (...) – K. nr (...), dla samochodu marki H. (...) o nr rej. (...). W dniu 30 września 2017r. wskazany pojazd został uszkodzony. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego pozwany początkowo wypłacił powodowi odszkodowanie w kwocie 16.525,26 zł. Kwota ta została ustalona w oparciu o wadliwy kosztorys, w którym znacząco zaniżono koszty robocizny, a także w przypadku części niezbędnych do naprawy użyto zamiast części oryginalnych zamienników o gorszej jakości. Powód wskazał również, że przedmiotowy pojazd naprawiony został za kwotę 37.310,22 zł, co udokumentowane została fakturą VAT. Po otrzymaniu tegoż dokumentu pozwany dokonał dopłaty tytułem odszkodowania kwoty 1.240,01 zł. Zdaniem powoda działanie takie jest sprzeczne z zawartą przez strony umową ubezpieczenia oraz Ogólnymi Warunkami Ubezpieczenia.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 15 kwietnia 2019 r. uwzględniono roszczenie pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

Pozwany wskazał, że podstawą jego odpowiedzialności w przedmiotowej sprawie jest umowa dobrowolnego ubezpieczenia AC oraz Ogólne Warunki Ubezpieczenia, których zapisy regulują kwestie dotyczące sposobu oraz kryteriów ustalania wartości należnego odszkodowania, które stanowi określone odszkodowanie zgodnie z tymi warunkami, co nie znaczy, że powinno to być pełne odszkodowanie niezależnie od warunków umowy. Nadmienił także, że ubezpieczyciel ma prawo do sprawdzenia, czy naprawa pojazdu jest zgodna z zakresem i kwalifikacją w protokole szkody oraz przedłożonymi rachunkami lub fakturami za naprawę. W wyniku analizy materiałów zebranych w trakcie likwidacji szkody stwierdzono m.in. iż zamontowane radio/nawigacja może być przedmiotem używanym. W związku z powyższym faktura została skorygowana w oparciu o faktycznie wykonany zakres naprawy. Pozwany nadmienił również, że wbrew zapisom OWU zafakturowane koszty naprawy nie zostały z pozwanym uzgodnione.

Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2020 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie w pkt I zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 19.544,95 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 31 października 2018 r. do dnia zapłaty; w pkt II zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.500 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; w pkt III nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Olsztynie 572,51 zł tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 30 września 2018r. w wyniku kolizji drogowej uszkodzeniu uległ stanowiący własność powoda S. L. samochód marki H. (...) o nr rej. (...).

W dacie zdarzenia powoda łączyła z pozwanym (...) S.A. z siedzibą w S. umowa dobrowolnego ubezpieczenia autocasco, potwierdzona polisą, która jest wznowieniem polisy o numerze (...) – K. nr (...). Zastosowanie do łączącej

strony umowy miały Ogólne Warunki Ubezpieczeń Komunikacyjnych E. (...). Pojazd powoda ubezpieczony był w wariantcie III serwisowym – (...).

Zgodnie z § 39 ust. 2 OWU dla wskazanego wariantu ubezpieczenia przewidziana została jako metoda rozliczenia szkody metoda serwisowa z możliwością zmiany na kosztorysową lub na Wariant Sieć Partnerska. Jako miejsce wykonania naprawy wskazano (...) Serwis (...) lub inny wybrany przez Ubezpieczonego warsztat samochodowy. Wariant ubezpieczenia uwzględniał również dokonanie naprawy przy użyciu części oryginalnych.

W metodzie serwisowej w przypadku szkody częściowej wysokość odszkodowania ustala się na podstawie faktur za naprawę pojazdu, według uprzednio uzgodnionych z E. H. (...) kosztów i sposobu naprawy, z zastosowaniem:

w Wariantcie (...):

- a) naprawczych norm czasowych określonych przez producenta pojazdu;
- b) średniej arytmetycznej stawki za roboczogodzinę ustalonej na podstawie cen usług stosowanych przez warsztaty porównywalnej kategorii do warsztatu dokonującego naprawy, działające na terenie powiatu naprawy pojazdu;
- c) cen części i materiałów określonych przez producenta pojazdu (§ 41 ust. 1 OWU).

Zgodnie z § 42 ust. 2 OWU jeżeli całkowite koszty naprawy pojazdu przekraczają wartość ustaloną metodą kosztorysową, Klient zobowiązany jest przedłożyć komplet faktur dotyczących robocizny, części zamiennych i materiałów (w tym lakierniczych), jeżeli koszty te mają być uwzględnione przy ustaleniu rozmiaru szkody.

W wyniku zgłoszenia przedmiotowej szkody pozwany prowadził postępowanie likwidacyjne pod nr (...). W jego toku decyzją z 24 października 2018r. przyznał i wypłacił powodowi odszkodowanie w wysokości 16.525,26 zł brutto, ustalone w oparciu o sporządzony przez siebie kosztorys naprawy. W kosztorysie pozwany uwzględnił ceny części zamiennych o porównywalnej jakości. Co więcej zakwalifikował poszycie drzwi do wymiany.

Powód dokonał naprawy pojazdu, której koszt wyniósł 37.310,22 zł. Następnie przedłożył pozwanemu fakturę VAT potwierdzającą wysokość kosztów naprawy. W konsekwencji pozwany zweryfikował fakturę kwestionując konieczność wymiany drzwi oraz nie uwzględniając nawigacyjnego pakietu systemowego, za co przyznał dodatkowe odszkodowanie jedynie w wysokości 1.240,01 zł. Łącznie tytułem odszkodowania pozwany wypłacił powodowi kwotę 17.765,17 zł brutto.

Pismem z 27 listopada 2018r. powód wezwał pozwanego do zapłaty na jego rzecz kwoty 19.544,95 zł, jednakże pozwany nie spełnił żądania.

Naprawa pojazdu powoda, z zastosowaniem cen części oryginalnych i przy zastosowaniu technologii naprawy zgodnie z technologią producenta oraz stawką za 1 rb/h w wysokości 120 zł, mogła wynieść 38.082,62 zł. Wartość panelu nawigacji w pojeździe powoda wynosi 10.380 zł netto.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd I instancji uznał, że żądanie powoda zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Sąd zwrócił uwagę, że strony łączyła umowa ubezpieczenia, do której zastosowanie miały zapisy Ogólnych Warunków Ubezpieczeń Komunikacyjnych E. (...). Dla wskazanego wariantu ubezpieczenia przewidziana została jako metoda rozliczenia szkody metoda serwisowa. Jako miejsce wykonania naprawy wskazano natomiast (...) Serwis (...) lub inny wybrany przez ubezpieczonego warsztat samochodowy. Ponadto wariant ubezpieczenia uwzględniał również dokonanie naprawy przy użyciu części oryginalnych. Taki sposób wyliczenia szkody wynika zatem wprost z wykupionego przez powoda wariantu ubezpieczenia AC, co pozwany zaakceptował poprzez zawarcie z powodem umowy ubezpieczenia. Z tego też względu powód dokonał naprawy pojazdu przy użyciu części nowych i oryginalnych, w (...) Serwisie (...), co zostało udokumentowane fakturą VAT. Zdaniem Sądu uznać zatem należy, że powód wypełnił

wszystkie warunki określone w OWU. Pozwany jednak zweryfikował fakturę i ustalił odszkodowanie w oparciu o sporządzony przez siebie kosztorys, który uznać należy za wadliwy. Zaniżył bowiem koszty robocizny, ponadto do wyliczeń zastosował ceny zamienników, nie zaś części oryginalnych. Co więcej pozwany zakwestionował konieczność wymiany drzwi oraz nie uwzględnił nawigacyjnego pakietu systemowego. Tym samym pozwany oszacował szkodę z pominięciem wymogów stawianych mu w OWU, w zapisach dotyczących wariantu wybranego przez powoda.

Reasumując powyższe zważania Sąd stanął na stanowisku, że powód w sposób dostateczny wykazał słuszność swojego żądania zarówno co do zasady, jak i wysokości. Z tego też względu uznał, iż pozwany winien dokonać dopłaty tytułem odszkodowania w należnej powodowi wysokości, tj. w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy rzeczywistym kosztem naprawy (37.310,22 zł), a wypłaconym powodowi odszkodowaniem w toku likwidacji (17.765,17 zł). Skutkiem tego zasadnym było zasądzenie na rzecz powoda dochodzonej pozwem kwoty w wysokości 19.544,95 zł.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił art. 98 k.p.c.

O kosztach sądowych Sąd rozstrzygnął w oparciu o art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 k.p.c.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, mianowicie:

a) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez nierozważenie w sposób wszechstronny zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz jego dowolną ocenę - w szczególności polisy komunikacyjnej wraz z OWU oraz kalkulacji naprawy pozwanej, polegającą na:

- pominięciu okoliczności, że powód przed naprawą nie uzgodnił z pozwaną kosztów i sposobu tej naprawy, a tym samym nie spełnił warunku określonego w § 41 ust. 1 OWU, co uzasadniło rozliczenie szkody w oparciu o sporządzony przez pozwaną kosztorys,

- pominięciu okoliczności, że koszty naprawy przekroczyły wartość ustaloną według wariantu kosztorysowego zgodnie z kosztorysem pozwanej, a powód nie przedłożył kompletu faktur dotyczących robocizny, części zamiennych i materiałów (w tym lakierniczych), a tym samym nie spełnił warunku określonego w § 42 ust. 2 OWU pozwalającego na uwzględnienie tych kosztów,

- pominięciu okoliczności, że zgodnie z umową w wypadku udokumentowania fakturą naprawy pojazdu dokonanej bez uprzedniego uzgodnienia z pozwaną, koszty naprawy podlegają weryfikacji do średnich arytmetycznych cen usług naprawczych stosowanych na terenie powiatu właściwego dla miejsca zamieszkania Ubezpieczonego lub - w przypadku gdy pojazd jest przedmiotem leasingu lub stanowi zabezpieczenie kredytu - Klienta, nie więcej niż 110 zł (brutto) za roboczogodzinę prac blacharskich, lakierniczych i mechanicznych; natomiast ceny części zamiennych i materiałów (w tym lakierniczych) podlegają weryfikacji maksymalnie do wartości brutto cen określonych przez producenta pojazdu, pomniejszonych o wysokość zużycia eksploatacyjnego, o którym mowa w § 40 ust. 2 OWU,

- pominięciu okoliczności, że naprawa zlecona przez powoda, za którą domaga się odszkodowania przekraczała zakres i kwalifikację uszkodzeń powstałych w przedmiotowym zdarzeniu i objętych protokołem szkody,

- dopuszczeniu i przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność „uzasadnionych kosztów naprawy pojazdu H. (...), nr rej (...), po zdarzeniu z 30 września 2017 roku”, podczas gdy tak zakreślona teza dowodowa stanowi o nieprzydatności sporządzonej przez biegłego opinii dla rozstrzygnięcia istotnych kwestii w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę, że przedmiotowe roszczenie jest rozpatrywane nie w ramach ogólnej odpowiedzialności cywilnej, a w ramach dobrowolnego ubezpieczenia AC;

a w konsekwencji pozwana zarzuca sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z zebraniem materiałem dowodowym w powyższym zakresie;

b) art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 205¹² § 2 k.p.c. poprzez pominięcie wniosku dowodowego pozwanej o sporządzenie przez biegłego opinii zgodnie z tezą jak w odpowiedzi na pozew lub uzupełniającej opinii, w której biegły ustali, jaka jest wysokość przedmiotowej szkody zgodnie z zasadami kosztorysowego rozliczenia szkody według zasad określonych w OWU w tym przy uwzględnieniu § 41 i § 42 ust. 2 i 3 OWU, a nadto ustali czy przedmiotowy pojazd został naprawiony, a jeżeli tak, to czy przeprowadzona naprawa odpowiada zakresowi koniecznej naprawy w związku ze szkodą z 30 września 2018 r., to jest czy jest zgodna z oceną techniczną-protokołem szkody, podczas gdy, w sytuacji uznania przez Sąd, że rozpoznanie niniejszej sprawy, pomimo dokumentów przedłożonych z likwidacji szkody, wymaga wiadomości specjalnych, wniosek ten zmierzał do ustalenia okoliczności istotnych dla sprawy, to jest do ustalenia należnego powodowi odszkodowania zgodnie z zawartą umową ubezpieczenia, a nadto poprzez niedopuszczenie i nieprzeprowadzenie z urzędu, niezależnie od wniesienia zaliczki przez pozwaną, dowodu z opinii biegłego, w której biegły ustaliliby wysokość przedmiotowej szkody zgodnie z warunkami łączącej strony umowy stosownie do okoliczności przedmiotowej sprawy, zaś brak takiego ustalenia skutkowało nierozpoznanie przez Sąd meritum istoty sprawy i przyznaniem w konsekwencji odszkodowania niezależnie od warunków umowy łączącej strony;

2. naruszenie prawa materialnego:

a) art. 353¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że choć strony umówiły się, iż przy wariacie serwisowym, warunkiem wypłaty odszkodowania z tytułu kosztów naprawy pojazdu, które przekraczają wartość ustaloną według wariantu kosztorysowego, jest przedłożenie przez ubezpieczającego kompletu faktur dotyczących robocizny, części zamiennych i materiałów (w tym lakierniczych) - § 42 ust. 2 OWU, jak również, że przy udokumentowaniu fakturami naprawy pojazdu dokonanej bez uprzedniego uzgodnienia z E. H. (...)koszty naprawy podlegają weryfikacji zgodnie z § 42 ust. 3 OWU - to pomimo naprawy niezgodnej z protokołem szkody, nieprzedłożenia faktur źródłowych, jak również pomimo niezgodnienia kosztów i sposobu naprawy z ubezpieczycielem przed jej dokonaniem, pozwana jest zobowiązana do wypłaty odszkodowania w wysokości przewyższającej wysokość naprawy zgodnej z zakresem uszkodzeń i według wariantu kosztorysowego z pominięciem § 42 ust. 3 OWU oraz § 46 ust. OWU,

b) art. 805 § 1 k.c. w zw. z § 42 ust. 2-3 OWU w zw. z § 46 OWU poprzez niezastosowanie postanowień § 42 ust. 2-3 OWU oraz § 46 OWU regulujących warunki ustalenia wartości szkody przy metodzie serwisowej, zgodnie z którymi:

- jeżeli całkowite koszty naprawy pojazdu przekraczają wartość ustaloną metodą kosztorysową klient zobowiązany jest przedłożyć komplet faktur dotyczących robocizny, części zamiennych i materiałów (w tym lakierniczych) - (§ 42 ust. 2 OWU), co w sytuacji nieprzedłożenia kompletu tych dokumentów pozbawia podstaw do uwzględnienia kosztów naprawy przekraczających wartość ustaloną według wariantu kosztorysowego,

- przy udokumentowaniu fakturami naprawy pojazdu dokonanej bez uprzedniego uzgodnienia z E. H. (...) koszty naprawy podlegają weryfikacji zgodnie z § 42 ust. 3 OWU,

- E. H. (...) ma prawo do sprawdzenia, czy naprawa pojazdu jest zgodna z zakresem i kwalifikacją w protokole szkody, a w przypadku rozbieżności ustala wysokość odszkodowania zgodnie z zakresem określonym w protokole szkody (§ 46 OWU),

co doprowadziło do błędnego przyjęcia przez Sąd, że wartość należnego powodowi odszkodowania powinna zostać wyliczona z pominięciem powyższych zapisów umowy i wynosić 37 310,22 zł zamiast 17 765,27 zł.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

1) rozpoznanie na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia Sądu I instancji w przedmiocie pominięcia wniosku dowodowego pozwanej z opinii uzupełniającej biegłego z zakresu techniki motoryzacyjnej celem sporządzenia przez biegłego uzupełniającej opinii, w której biegły ustali, jaka jest wysokość przedmiotowej szkody zgodnie z zasadami kosztorysowego rozliczenia szkody według zasad określonych w OWU w tym przy uwzględnieniu § 41 i § 42 ust. 2

i 3 OWU, a nadto ustali czy przedmiotowy pojazd został naprawiony, a jeżeli tak, to czy przeprowadzona naprawa odpowiada zakresowi koniecznej naprawy w związku ze szkodą z 30 września 2018 r., to jest czy jest zgodna z oceną techniczną-protokołem szkody oraz o dopuszczenie i przeprowadzenie przez Sąd odwoławczy dowodu z opinii biegłego z zakresu techniki motoryzacyjnej na okoliczność wskazaną powyżej,

- 2) zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I i oddalenie powództwa w całości,
- 3) zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa,
- 4) zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie III poprzez nakazanie pobrania od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Olsztynie kwoty wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa,
- 5) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji odnoszące się do faktu powstania szkody w ubezpieczonym mieniu i odpowiedzialności pozwanego. Niesporna była przy tym podstawa prawna dochodzonego roszczenia.

Jednakowoż za częściowo zasadne uznać należy zarzuty naruszenia art. 278 § 1 k.p.c., 233 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c., art. 353¹ k.c., art. 805 § 1 k.c. w zw. z § 42 pkt 2 i 3 OWU.

Wskazać należy, że powód wywodził swe roszczenie z łączącej strony umowy ubezpieczenia autocasco.

Zgodnie z art. 805 § 1 k.c. przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. § 2 pkt 1 tego artykułu stanowi, że świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie przy ubezpieczeniu majątkowym - określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku. Podkreślić należy, że odszkodowanie, o jakim mowa w art. 805 § 2 pkt 1 k.c., nie jest tożsamym z unormowanym w przepisach art. 361–363 k.c. Ustawodawca nieprzypadkowo posługuje się tutaj pojęciem „określonego odszkodowania”, a więc ustalonego wedle reguł określonych w umowie ubezpieczenia i ogólnych warunkach ubezpieczenia. Oceniając zatem wysokość należnego powodowi odszkodowania, należało zatem brać pod uwagę zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia.

W przypadku umowy autocasco świadczenie zakładu ubezpieczeń polega na zapłacie – przy ubezpieczeniu majątkowym - określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku. Zakres odszkodowania precyzuje umowa stron, w tym postanowienia ogólnych warunków umowy – w tym przypadku ogólne warunki ubezpieczeń, które należy traktować jako część umowy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 21 czerwca 2001r. IV KKN 382/00, Monitor Prawniczy z 2003, nr 1, s. 33).

Łącząca strony umowa ubezpieczenia przewidywała trzy sposoby likwidacji szkody.

Zgodnie z § 39 pkt 1 Ogólnych Warunków Ubezpieczeń komunikacyjnych E. (...) rozliczenie szkody częściowej objętej ubezpieczeniem autocasco mogło nastąpić według metody kosztorysowej – na podstawie wyceny dokonanej przez E. Hestię bądź też metodą serwisową – na podstawie faktury dokumentującej naprawę.

W myśl § 39 pkt 2 w przypadku wybranego wariantu ubezpieczenia (...) rozliczenie szkody następowało metodą serwisową z możliwością zmiany na kosztorysową lub na Wariant Sieć Partnerska. Jako miejsce wykonania naprawy wskazano (...) Serwis (...) lub inny wybrany przez Ubezpieczonego warsztat samochodowy. Wariant ubezpieczenia wybrany przez powoda uwzględniał również dokonanie naprawy przy użyciu części oryginalnych.

Z § 42 pkt 1 OWU wynika, że ustalenie rozmiaru szkody częściowej w oparciu o metodę kosztorysową następuje na wniosek klienta, który w umowie wybrał metodę kosztorysową.

Powód takiego wniosku nie składał, tym samym brak było podstaw do ustalania przez pozwanego należnego mu odszkodowania metodą kosztorysową. Jak wynika bowiem ze znajdującego się w aktach szkody oświadczenia syna powoda o likwidacji szkody komunikacyjnej z 30.09.2018 r., nie wybrał on żadnego sposobu rozliczenia szkody, tj. ani kosztorysowego, ani serwisowego.

Z kolei § 41 pkt 1 OWU stanowi, że w metodzie serwisowej, w przypadku szkody częściowej wysokość odszkodowania ustala się na podstawie faktur za naprawę pojazdu, według uprzednio uzgodnionych z E. H. (...) kosztów i sposobu naprawy, z zastosowaniem w Wariancie (...): naprawczych norm czasowych określonych przez producenta pojazdu, średniej arytmetycznej stawki za roboczogodzinę ustalonej na podstawie cen usług stosowanych przez warsztaty porównywalnej kategorii do warsztatu dokonującego naprawy, działające na terenie powiatu naprawy pojazdu, cen części i materiałów określonych przez producenta pojazdu.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy powód dokonał naprawy pojazdu bez uprzedniego uzgodnienia z pozwanym jej zakresu i kosztów, tym samym do ustalenia należnego powodowi odszkodowania zastosowanie powinna znaleźć regulacja zawarta w § 42 pkt 3 OWU.

Stanowi ona, że w razie udokumentowania fakturami naprawy pojazdu dokonanej bez uprzedniego uzgodnienia z E. H. (...), koszty naprawy podlegają weryfikacji do średnich arytmetycznych cen usług naprawczych stosowanych na terenie powiatu właściwego dla miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Natomiast ceny części zamiennych i materiałów podlegają weryfikacji maksymalnie do wartości brutto cen określonych przez producenta pojazdu pomniejszonych o wartość zużycia eksploatacyjnego o którym mowa w § 40 pkt 2.

Jednocześnie wobec braku podstaw do ustalania odszkodowania metodą kosztorysową, bezpodstawne było domaganie się przez pozwanego przedłożenia przez powoda faktur źródłowych naprawy. Równie niezasadne było żądanie dokonania oględzin pojazdu powoda po naprawie, skoro pracownik ubezpieczyciela dokonał takowych w dniu 13 grudnia 2018 r. (vide notatka służbowa w aktach szkody), co czyniło niezasadnym zarzut nieuwzględnienia treści § 46 OWU AC.

Pierwotnie wydana w sprawie opinia biegłego, nie uwzględniała wytycznych zawartych w § 42 pkt 3 OWU a tym samym należało ją uznać jako nieprzydatną dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd I instancji dopuszczając dowód z opinii biegłego sformułował tezę zgodnie z wnioskiem powoda zawartym w pozwie. Powód domagał się dopuszczenia dowodu z opinii biegłego na okoliczność „kosztów naprawy pojazdu... objętego umową ubezpieczenia”, co odpowiada likwidacji szkody z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, mając się nijak do okoliczności sprawy.

Z kolei pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu techniki motoryzacyjnej celem udzielenia odpowiedzi na pytanie: jaka jest wysokość szkody zgodnie z zasadami kosztorysowego rozliczenia szkody według zasad określonych w OWU, w tym przy uwzględnieniu § 41 i § 42 pkt 2 i 3 OWU. (k. 73), jednakże nie wykonał on zobowiązania do uiszczenia zaliczki pod rygorem pominięcia dowodu. W zastrzeżeniach do opinii biegłego podnosił jedynie kwestie dotyczące zamontowanej w pojeździe nawigacji. Dopiero na rozprawie w dniu 3 stycznia 2020r. podtrzymał zawarty w sprzeciwie wniosek dowodów domagając się opinii

uzupełniającej. Wniosek ten został przez Sąd pominięty słusznie, co jednak nie zwalniało powoda od obowiązku udowodnienia roszczenia w świetle postanowień OWU AC.

Podkreślić należy, że Sąd uprawniony był do zmodyfikowania tezy dowodowej wskazanej przez pełnomocnika powoda.

Na gruncie aktualnie obowiązującego kontradiktoryjnego modelu procesu cywilnego, ustawodawca nie wykluczył inicjatywy dowodowej sądu (art. 232 zd. Drugie k.p.c.), a tym bardziej nie nałożył na sąd związania wnioskiem dowodowym strony. Obowiązek strony przewidziany w art. 6 § 2 k.p.c. - przytaczania wszystkich okoliczności faktycznych i dowodów ma, co wynika wprost z treści tego przepisu, przeciwdziałać przewlekłości postępowania. Brak jest natomiast na gruncie procedury cywilnej przepisu, który zakazywałby sądowi precyzowania bądź redagowania tezy dowodowej w taki sposób, aby zawnioskowany dowód posłużył wyjaśnieniu okoliczności, które wskazuje strona wnioskująca o jego przeprowadzenie w tezie dowodowej. Przeciwnie - sąd ma obowiązek czuwać nad tym, aby przedmiotem dowodu były fakty istotne do rozstrzygnięcia – art. 227 k.p.c. (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 kwietnia 2014 roku, sygn. akt I ACa 12/14, LEX nr 1455529).

Mając na uwadze uchybienia procesowe pozwanego związane z brakiem uiszczenia zaliczki mimo wezwania, Sąd Rejonowy słusznie pominął jego wnioski dowodowe. Z drugiej strony nie uwzględnił należycie przytoczonych wyżej poglądów orzecznictwa i dopuścił dowód na okoliczność wysokości szkody wyliczonej według zasad charakterystycznych dla wyliczenia odszkodowania z OC, które jak wyjaśniono wyżej, w przedmiotowej sprawie nie mają zastosowania. W tym stanie faktycznym należałoby co do zasady powództwo oddalić, albowiem poszkodowany nie wykazał wysokości szkody (art. 6 k.c.). Tylko i wyłącznie z tego względu przy poprzednim rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego.

Mając jednak na uwadze treść uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z 16 października 2020 r. (IV CZ 70/20), w szczególności nawiązującą do konieczności naprawienia dostrzeżonych wadliwości w orzeczeniu sądu I instancji i należytego zastosowania prawa materialnego, dopuszczono dowód z uzupełniającej opinii biegłego na okoliczność ustalenia należnego powodowi odszkodowania stosownie do § 42 ust. 3 OWU.

Wynika z niej, iż wysokość szkody powoda, wyliczona stosownie do adekwatnego sposobu jej naprawienia wynosi 28.653,84 zł brutto (k. 270 -275). Opinia ta jest jasna, fachowa i nie została zakwestionowana przez strony.

Tym samym wysokość przysługującego powodowi roszczenia, po uwzględnieniu wypłat w postępowaniu likwidacyjnym, wynosi 10.888,57 zł (28.653,84 – 16.525,26 – 1.240,01 = 10.888,57).

W tym miejscu należy odnieść się do zarzutów powoda dotyczących ewentualnej abuzywności postanowień OWU AC, które po raz pierwszy podniesiono na etapie zażalenia do Sądu Najwyższego.

Faktem jest, że ubezpieczyciel - jako profesjonalista oraz autor ogólnych warunków ubezpieczenia - ma obowiązek sformułować je precyzyjnie, a w razie niejasności czy wątpliwości co do poszczególnych postanowień OWU należy je interpretować na korzyść ubezpieczającego. Byłoby bowiem sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, by niekorzystne konsekwencje wadliwej i niedbałej redakcji tych postanowień OWU obciążały ubezpieczających (por. wyrok SN z dnia 2 września 1998 r. sygn. III CKN 605/97). Umowa ubezpieczenia pełni bowiem funkcję ochronną i przy wykładni jej postanowień, jak również postanowień wzorca umowy ustalonego przez ubezpieczyciela, nie można tracić z pola widzenia ich zasadniczego celu. Innymi słowy, postanowienia umowy i postanowienia OWU nie powinny być interpretowane w sposób oderwany od ich natury i funkcji. Skoro zatem umowa ubezpieczenia AC ma zabezpieczać uprawnionego przed szkodą wywołaną m.in. pożarem pojazdu, czyli pełnić ma funkcję ochronną, to przy dokonywaniu wykładni zarówno postanowień umowy jak i postanowień wzorca umowy ich zasadniczy cel oraz funkcja powinny być koniecznie uwzględnione. Stanowisko przeciwne pozostawałoby w oczywistej sprzeczności z funkcją umowy ubezpieczenia autocasco (wyrok SN z dnia 9 października 2002 r., sygn. IV CKN 1421/00, niepubl.).

Podzielając powyższe zapatrywanie nie sposób jednak uznać, by wiążące strony zapisy § 29, 39, 40, 41 i 42 OWU AC były niejasne, czy kształtowały prawa i obowiązki powoda w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.), co mogłoby prowadzić do ich bezskuteczności.

Dążąc do ich podważania powód dąży bowiem do bezpodstawnego przekształcenia umowy ubezpieczenia dobrowolnego w czynność zapewniającą pokrycie wszelkich kosztów wynikłych ze zdarzenia ubezpieczeniowego, co nie jest wszak istotą ubezpieczenia AC.

Tymczasem oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 KC), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy.

Kwestionowane przez poszkodowanego zapisy są w ocenie Sądu Okręgowego standardowymi klauzulami stosowanymi w umowach ubezpieczenia dobrowolnego, w żaden sposób nienaruszającymi równowagi kontraktowej stron. Trudno podważać zapis § 29 pkt 1 OWU, zgodnie z którym ubezpieczony zobowiązany jest nie dokonywać w pojeździe żadnych zmian oraz nie rozpoczynać naprawy bez zgody pozwanego, gdyż jest on wręcz konieczny dla prawidłowego procesu likwidacji szkody. Nie sposób negować dalej postanowienia § 41 ust. 1 OWU, albowiem ubezpieczyciel ma prawo do uprzedniego uzgodnienia proponowanego kosztu i sposobu naprawy, tak by uniknąć potencjalnych nadużyć ze strony ubezpieczonych. Jego istnienie znajduje wręcz uzasadnienie w dyspozycji art. 354 § 2 k.c.

Oczywiście ocena taka może być nieprawidłowa i nie uwzględniać danego elementu jako koniecznego do przywrócenia funkcjonalności, wbrew zasadom wiedzy technicznej. W takim wypadku obowiązek życzliwej dla konsumenta interpretacji § 41 ust. 1 OWU pozwalałby na skuteczne dochodzenie roszczenia wynikającego z nieprawidłowych czynności przedsiębiorcy naruszających dalsze zapisy tego postanowienia, wynikające z ust. 1 pkt 1 a i b OWU. Samo jednak postanowienie umowne trudno uznać za wypełniające znamiona uchybienia standardom z art. 385¹ § 1 k.c.

Z kolei § 42 ust. 3 OWU przewiduje tylko i wyłącznie kolejny wariant likwidacji szkody w wypadku, gdy ubezpieczony nie zdecyduje się na rozliczenie kosztorysowe (§ 42 ust. 1) lub serwisowe (§ 41 ust. 1 OWU). Jest on sformułowany w sposób jasny, logiczny i co więcej nie narzuca poszkodowanemu przewidzianego w nim sposobu likwidacji szkody, umożliwiając jedynie uzyskanie odszkodowania w sytuacji podjęcia decyzji o braku współpracy z ubezpieczycielem przy naprawie w wariantcie serwisowym. To, że odszkodowanie wyliczone z jego użyciem jest niższe, nie przesądza automatycznie o jego bezskuteczności, albowiem strony dobrowolnej umowy ubezpieczenia mienia mogą skutecznie zastrzec w jej treści określone obowiązki, których wykonanie przez ubezpieczającego służyć ma ochronie uprawnionego interesu ubezpieczyciela zagrożonego zdarzeniem objętym ryzykiem ubezpieczeniowym.

Skoro bezspornym jest w sprawie, iż powód dokonał remontu samochodu bez uprzedniego uzgodnienia z pozwanym kosztów i sposobu naprawy, następnie zaś przedłożył fakturę domagając się rozliczenia zgodnie z jej specyfikacją, to wyliczenie odszkodowania w sposób przewidziany w § 42 ust. 3 OWU AC było nie tylko dopuszczalną, ale w świetle okoliczności sprawy jedynie możliwą metodą jego ustalenia.

Z tych przyczyn należało w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok poprzez częściowe oddalenie powództwa i modyfikację rozstrzygnięcia o kosztach procesu i sądowych, czego podstawę stanowiły odpowiednio art. 100 zd. 1 k.p.c. oraz art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W pozostałym zakresie apelację oddalono po myśli art. 385 k.p.c., uznając roszczenie powoda za zasadne do kwoty 10.885,57 zł płatnej z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 31 października 2018 r. do dnia zapłaty (za podstawę orzeczenia o odsetkach słusznie przyjęto art. 481 w zw. z art. 817 § 1 k.c., gdyż ubezpieczyciel w sposób nieprawidłowy likwidował szkodę w wariantcie kosztorysowym bez wniosku ubezpieczonego).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia.

Beata Grzybek Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska